

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԱԶԵՏԻՆ ԲԱՆԱԳԱՅԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲՈՅՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ (կանխիկ վճարելով)
 Տարեկան բաժնորդագին 30 ֆրանկ
 Վեցամսեայ 15 ֆրանկ
 Եռամսեայ 7 1/2 ֆր. = Հատը 60 սն.

ԼԸ ՏՈՒՅԻ
 ԹԻԻ 48

1923 ՅՈՒՆԻՍ 27 ԴՆ.

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը կ'էջ հարկ համարի, համապատասխան իր ծախսերը վճարողը իրեն զրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր չէ վերագրանել չհրատարակուած ձեռագիրները: Ծանուցումներ կ'ընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միջակ դիւրը 2 ամիսով կարժէ. 1 գլխագիրը 4 ամիսով:
 Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadié, 17

Հիմնադիր

ՄԿՐԻՉ ՓՈՐՔՈՒԳԱԼԵԱՆ

Խմբագիր

ԵՂԻՇԷ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

Ռ ՎԵՐԻՆ Դ Ս Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Հաղպարոց. — Բարիգահայի մը նո-
 Թեր. — Հայ կեանք. — Հանուր հայու-
 Թեան. — Նամակ Հնդկաստանէն (կալ-
 կամ). — Նամակ Սիրիայէն (Պէյրուս).
 — Նալ կուգին. — Տ. Տիգրան Նազա-
 րեայի ի պատիւ. — Տեղական. — Կոչ
 Տան Տուրուբերանցիներուն. — Բանա-
 սիրկան (Երեւանի Հայկազունքի Հնդ-
 կասան. Գրիգոր եւ Սէթ Սամ). —
 Յետարարութիւն. — Լոգանի խորհրդ-
 դատարան. — Զանազան լուրեր. — Ծա-
 նոցումներ:

ՀԱՅ ԴՊՐՈՑ

Վերջերս մեծ շարժում մը կը զ-
 արարէր Մարտիկի մէջ հայ դպրոց
 և հաստատուելու մասին: Բայց առ
 ստարակ խնդրին կը մօտեցուի
 և տեսական տեսանկերով: Անշուշտ
 ան բազմաթիւ հայ ընտանիքներ
 որոնք կուգին հայ կրթութիւն տալ
 րենց զաւակներուն: Ասոնք գաղ-
 ակականներն են կամ նորեկները.
 յսկիքն՝ տարրեր որոնք զուրկ են
 իւթական կայուն միջոցներէ: Իսկ
 ինքզինքն չափեր իրենց զաւակ-
 րը արդէն կը զրկեն ֆրանսական
 դպրոցները: Նոյն իսկ գաղթական
 անուկներն ալ կը յաճախեն տեղա-
 ան քաղաքային վարժարանները
 որոնք ձրի են: Ուրեմն երբ կուգորի
 հայ դպրոց բանալ, պէտք է նախ
 որոշուի և ճարտար պիտուի մը մնայուն
 և բաւարար որպէսզի հայ վարժա-
 րանը կարենայ տոկալ և արժեքնել
 ինքզինք: Լոկ թողականը աշակերտ-
 ներու վրայ կարելի չէ հիմունել
 դպրոց մը բանալու համար: Պատե-
 րադէն առաջ Հայաստանի և հայ-
 կական խոշոր կեդրոններու մէջ եղող
 դպրոցային վարժարաններն անգամ,
 որոնք թողանքէ դուրս կը վայե-
 լն և ազգային կալուածներու ե-
 ւամային առաւելութիւնը, դարձեալ
 թ նեղութեամբ կրնային տոկալ և
 շտ ալ պիտուի բաց մը կունենա-
 ն ամեն տարի: Իսկ հոս ո՞վ պիտի
 յիշարթէ պիտուի կամ անոր

բացը: Նկատի առնուելիք կէտեր են
 ասոնք և լոկ մէկ քանի աշակերտներ
 արձանագրելով կարելի չէ հաւատալ
 թէ դպրոցը կրնայ կանգնել Մար-
 տիկի մէջ: Շէնք գտնելու խնդիրն
 անգամ մեծ առեղծուած մըն է և
 ազգային չէնք մը շունենալը շատ
 մը ծրագրերնրու ձախողման պատ-
 ճառ կը դառնայ: Ետոյ՝ պէտք է
 հայ վարժարանն ալ մեծ հմայք մը
 ունենայ որպէսզի տեղականներու
 առաւելութիւնը գերակշիռ չնկատ-
 ւի: Թէև ազգային կրթութեան
 նկատմամբ միշտ բարձր պէտք է
 պահել, բայց քիչերն են որ կրնան
 զանազանել: Շատ շատ առայժմ
 կարելի է հաստատել հինգշաբթի և
 կիրակի օրերու համար որոշ ժամեր
 և արդէն տեղական վարժարաններ
 յաճախող հայ մանուկներուն տալ
 քանի մը պահ հայերէն:

Զմայելի է հայ վարժարան մը
 հաստատուելու ջանադրութիւնը, բայց
 պէտք է կանգնել լոկ գործնական
 հողի վրայ և բոլոր կարելիութիւն.
 ները ու դժուարութիւնները համե-
 մատելով սկսիլ գործի: Աւելի լաւ է
 ուշ սկսիլ, կամաց քալել բայց ապա.
 հով դիմել նպատակին, քան թէ լոկ
 խանդավառութեան նոպայէ մղեալ,
 առանց հաստատուն տուեալներու
 սկսիլ ու կէս ճամբան մնալ:

ԲԱՐԻՉԱՅԱՅԻ ՄԸ ՆՕԹԵՐ

Բարիկ, 22 յունիս 1923

Անցեալ շաբաթ օր, յունիս 16,
 կէսօրէն վերջ, Բարիկի Հօթել Մա-
 ժէսթիքին մէջ կատարուեցաւ պսա-
 կադրութեան հանգեսը Օր. Անայիս
 Նորատուկեանի Տ. Բօլ Ճէօհէրեանի
 հետ, Օր. Նորատուկեանի Տ. Գաբրիէլ
 Նորատուկեանի, Ազգ. Պատուիրա-
 կութեան նախագահի, գլխաւորն է.
 նա ազգօգուտ գործունէութիւն ու.
 նեցած է իբր իր հօրը աշխատակից
 և իբր Բարիկի Հայ կարմիր խաչին
 քարտուղարուհի, փեսան Բարիկահայ
 գաղութին ծանօթ վաճառական մ'է:

Մեր ջերմ շնորհակտութիւնները և
 երջանկութեան մաղթանքները նո-
 րապսակ ամօղին:

Բարիկի «Քօթիտէն» օրաթեր-
 թը կիմացնէ թէ, զօրավար վէլկանի
 դիմումին վրայ, Տ. Ժէսէ Քիւռէի,
 ֆրանս. բարձր գոմիսէի փոխանորդ-
 ւ. պօլսոյ մէջ, թրքական «կառավա-
 րութեան մօտ բողոքած է, յունիս
 19ին, թրքական զօրքերու համա-
 խմբման մասին սիրիական սահմանին
 վրայ և պահանջած է անոնց ցըր-
 ւումը:

ՍԻՓԱՆ

ՀԱՅ ԿԵԱՆՔ

Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Պօլ-
 սոյ ընդհանուր տնօրէն Պ. Ճէքուիթ
 որ Յունաստան գացած էր գաղթա-
 կաններու վերաբերեալ գործերու
 համար, Պոլիս վերադարձեր և մեկ
 ներ է գաւառ, Նպաստամատոյցի
 վերաբերեալ գործերով:

Սամսոնի գաղթականներու պա-
 րագաններէն դիմում եղեր է Կ.պօլսի
 Պատրիարքարանին, Հայ և յոյն
 գաղթականներու թիւը 5000 է: Եոյ-
 ները աւելի շատ են, Հայերը երկու
 եկեղեցիներու մէջ և բակերը լեց-
 ւած են և շատերը ապրուստի ունէ
 միջոցէ զուրկ են: Անոնք որ փոքր
 գումար մը ունէին իրենց հետ, այն
 ալ սպառած են:

ՀԱՆՈՒՐ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Պօլսոյ Ազգ. Կեդր. վարչութիւնը
 նկատի առնելով փոքր Ասիոյ աղէտին
 հետեանքով Յունաստանի և կղզիներ
 րու մէջ ապաստանած հայութեան
 50.000 բեկորներուն թշուառութիւ-
 նը, հարկ անհրաժեշտ համարեց
 բարձրաստիճան եկեղեցական պետով
 մը օժտել «Հին Յունաստանի վի-
 ճակ»-ը: Գէնք ուղարկեց Գեր.
 Մալլաբեան Ս. Եպիս.

կոպտը, իբր լիազօր ներկայացու-
 ցիչ Ազգ. Պատրիարքարանի և հո-
 գեոր հովի Յունաստանի Հայոց:

Նորին սրբազնութեան նախագա-
 հութեան տակ կազմուած «Ազգ-
 Կեդր. վարչ. Ժողովը» ներկայիս
 կուգայ ամեն կողմի Ազգ. իշխանու-
 թիւններուն, բարենպատակ ընկե-
 րութիւններուն և բարեսէր ազգա-
 յիւններուն ծանուցանել, իր՝ ինչպէ-
 նաև իրեն օժանդակ «Խնամատա-
 րական», «Աշխատանքի» և «Կըր-
 թական» Յանձնաժողովներուն կազ-
 մին լրացած ըլլալը:

Այս առթիւ Ժողովս անյետաձը-
 գելի պարտականութիւն կը համարէ
 յանուն 50.000 երախտագէտ գաղ-
 թականներու շնորհակալութիւն յայտ-
 նել արտասահման գտնուող մեր բա-
 րեսէր հայրենակիցներուն, որոնք՝
 ըլլալ Գրամական, ըլլալ զգեստեղենի
 նուէրներով մեղմացուցին իրենց
 գաղթական եղբայրներուն ու քորե-
 րուն կաթտութիւնը և սփոփեցին
 անոնց գառնացեալ սրտերը:

Ժողովս նուիրական պարտակա-
 նութիւն կը նկատէ նաև, համառօ-
 տակի պարզել իր շրջանակին մէջ
 սփռուած հայ գաղթականներուն
 իրական վիճակը արտասահմանի մեր
 եղբայրներուն, հետեալ տողերուն
 մէջ:

Փոքր Ասիոյ կիլիկիոյ և Յոնիոյ
 աղէտներէն մազապուր, Հելլասայի
 հիւրընկալ ամբիւրը ապաստանող հա-
 յութեան խլիպակներ իրենց կեան-
 քը փրկած ըլլալու կարճատև ու
 խաբուսիկ ուրախութեան շրջանէն
 յետոյ, հիասթափուած խիստ ու
 դանազեցիկ գարթնումով մը, ա.
 հասարակութիւնները ապրիլ
 սկսած են այժմ: Ասոնց մէջ եթէ
 կային թուով շատ քիչեր, որոնք յա-
 ջողած էին մաս մը դրամ բերել հե-
 տերին, անոնք ալ հիմա հաւասա-
 րած են իրենց չքաւոր դրացիներ.
 րուն, տրուած ըլլալով որ, արդէն
 իսկ աննշան արժէք մը ներկայացը-
 նող այդ գումարներով հազիւ քանի
 մը սմիս կրցած են քարշ ածել ի-
 րենց ցաւատանջ կեանքը:

Յունական կառավարութիւնը, որ
 արդէն իր ուսերուն վրայ կը կրէ
 պատերազմական վիճակի և նոյն ա-

տեն իբր 200.000 յոյն գաղթականներու ահաբեկի բեռը և որ ցարդ հաւասարապէս օգնած է ինչպէս Յոյնին, նոյնպէս Հային, հակառակ իր բարի կամեցողութեան՝ հարկ տեսած է մասնաւոր պաշտօնագիրներով ազդարարել թէ՛ իր կողմէ հանգէպ գաղթականներուն ունէ օժանդակութիւն իսպառ դարձած է մասնաւոր վերջաւորութեանը հետ:

Ամերիկ. կարմիր խաչը ևս դարեցուց իր գործունէութիւնը և քաջութեամբ հրապարակէն:

Արդէն իսկ գաղթականներու կառններուն մէջ կարօտութիւնը աւելի ևս ընդհանրացած սա վայրկեանին, ճիշդ աննշանակ մայրեր, դեռատի կոյսեր, մանկատի տղաքներ են թարկուած են սպառնալիքին՝ անօթութեան, մերկութեան և համաճարակին որոնք արդէն իսկ սկսած են տանիլ իրենց շոհեցող ընդհատ ընդհատ, բայց անընդհատ, ահա աղէտալի այս վայրկեաններուն մէջ է, որ թշուառ գաղթականներն համար ամեն յոյս կը չքանայ և ամեն մի թարական նշող կը մարի...

Կը տեսնէ՞ք, ո՞վ արտասահմանի ազատ երկիրը վայելող մեր հայրենակիցները, կը տեսնէ՞ք, բնաւ ինչու մի չար ոգին կուգէ ապրելու ամեն հնարաւորութիւն խորտակելու կեանքի ամեն յոյս չքացնել... և սակայն ձեր եղբայրները ու քոյրերը չեն յուսահատիր, անոնք ապրելու կուգեն, կեանք կուգեն... Անոնք իրենց մարմնուն աչքերը դէպի ձեզ ուղղած իրենց պաղատադին նայուածքով կաղերսեն, որպէս զի դուք ձեր լուսագոյնը ընէք բոցավառեալ համար անոնց մէջ յոյսը, լուսագոյն օրերու:

Մենք սոյն կոչով ուղղած ենք ձեր խղճին հասցնել լաւահառաչ ձայները որդեկորոյս մայրերուն, դառնագին ճիշերը՝ ծնողագուրկ մանուկներուն և արտաճիլի հառաչանքը աննշանակ ծերունիներուն, լիակատար հաւատքով թէ՛ դուք այդ բոլորը լսելէ վերջ, անտարբեր չը պիտի ուղէք մնալ այլ ընդհակառակը պիտի փութաք ձերովսանն օգնութեան հասնել... քանի ոչ չէ՛ Առանց այդ հաստքին արդէն իսկ անհնար պիտի ըլլար տանիլ ձեզ մեր պաշտօնը, որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ բեռ մը ճշն չող ու սպառող:

Ի դիմաց Ազգ. կեդր. վարչ. Ժողովին հին Յունաստանի և կղզիներուն:

Առանձնապիւր Առանձնապետ
Ն. Աղասեան Միհրան Ազնաւորեան
Գանձապետ Սուր. Թագաւորեան

ԱՐԷՆՔ, 1 Յունիս 1923

ՆԱՄԱԿ ՍԻՐԻԱԷՆ

Պէյրուս, 5 Յունիս 1923

Անցեալ չաբաթ տեղւոյս պատ. ատենանի կողմէ կախազանի վճիռ արձակուեցաւ Սէլիմ Ատնան և Շէրէֆէտտին անուն ոճրագործներուն, որոնք Հիւսնանի Համառն գիւղին մէջ հրեայ ընտանիք մը ամբողջութեամբ լարգած էին:

Մահալէի գործադրուեցաւ և րեքշաբթի առտու ժամը 6ին, Արգարադատութեան պալատին առջև:

Երէկ, 4 յունիս, դարձեալ միևնույն տեղը պատ. ատենանի որոշումով և վերին յանձնակատարի (գումիսէթ) հաստատութեամբ կախազան բարձրացուեցաւ Համառն Մահլուֆ անուն ոճրագործ մը, որը սպաննած էր յոյն վարդապետ մը իր ամբողջ ընտանիքով:

Հայաստանի նախկին վարչապետ Բժ. Հ. Օհանջանեան Պաղատաւէն Հալէպ և անկէ ալ տեղա ժալմանեց, վաղը պիտի մեկնի Եգիպտոս: Այս իրիկուն Ազգ. վարժարանի սրահին մէջ տեղի պիտի ունենայ հաւաքովի մը, ուր ներկայ պիտի ըլլայ նաև նախկին յարգելի վարչապետը:

Միհր. Ս. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՆԱՄԱԿ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԷՆ

Կալկաթա, 31 Մայիս 1923

Հայ կեանք

Պարսկահնդկաստանի թեմի առաջնորդ Սահակ Սրբազան արքեպ. Այվատեանը անցեալ տարի հոկտեմբերին հրաժարուեց իւր թեմից և նրա տեղին ըստ վեհափառ Հայրապետի գիւնակապետի գրութեան՝ նը շանակուել է Պարսկահնդկաստանի թեմի առաջնորդ Մագիստրոս Մեսրոպ Եպիս. Տէր. Մովսէսեանը: Սրբազան առաջնորդը դեռ մինչև այժմ չի ժամանել իւր թեմը:

Հայոց ձեմարանի տեսուչ պր. Starkը անցեալ մարտի վերջերին հրաժարուեց իւր պաշտօնից և նրա տեղին ընտրուեց պ. Clarke անունով մի անգղիացի տեսուչ: Վերջինս կարգապահ և բարեխղճ տեսուչ է երևում: ձեմարանում մտցրել է կարգ և կարգապահութիւն:

Ապրիլի 24ին՝ նահատակաց ազգային տօնի օրը, Նազարեթայ Հայոց Ս. եկեղեցումը մատուցեց պատարագ և կատարեց հոգեհանգստեան պաշտօն: Նոյնպէս Մայիսի 28ին՝ Հայոց Հանրապետութեան 5րդ. տարեգարծի առթիւ Ս. պատարագից յետոյ կատարուեց զոհաբանական մաղթանք, իսկ երեկոյին պ. Յովհաննէս Գալստանի բնակարանի դահլիճում տեղի ունեցաւ համերգ, կազմակերպուած Հայկական Միութեան կողմէ:

Ամիս 30ին Հ. Մ. ձեմարանի «Աշակերտական Միութիւն»ը ձեմարանում ներկայացրեց «Ազատ ուսանող» դրաման: Այս դրաման ինքնուրոյն մի գրուած է «Աշակերտական Միութեան» կողմէ, որի վանդակութիւնը հետեւեալն է: Արշակ անունով մի ուսանող իւր Արշամ եղբոր հետ Պարսկաստանից հանապարհուած է

Հնդկաստան: ձեմարանի եղբայրը վախճանուած է: Արշակը հասնում է Կալկաթա և մտնում է Հ. Մ. ձեմարան: Նա փոքր ժամանակ յետոյ հօրից նամակ է ստանում և լսում է, որ իրենց տունը պարտքի պատճառով գրավել է: Արշակը ստիպուած է դպրոցը թողնել և վերադառնալ Պարսկաստան գործ փնտռելու, իր հօրն օգնելու համար: ձեմարանից, ինչպէս է լինում, Արշակը հանդիպում է իւր հօրը, իւր եղբոր գերեզմանի մօտ: Սկզբում իրար չեն ճանաչում, բայց յետոյ ճանաչում է: Արշակի հայրը, լսելով իւր որդու մահը, և իմանում է որ նրա գերեզմանի մօտ է կանգնած, յանկարծակի մեռնում է և Արշակը ևս խեղագրւում է: Այսպէս երկու զոհերով վերջանում է դրաման: Իրենց դերերը յաջող կատարեցին Արսէն Սարգսեանը, Յարութիւն Յարութիւնեանը և Գէորգ Խաչատրեանը: Յաջողութիւն ենք ցանկանում իրենց որպէս սկսնակներ:

ՎԱՀԷ

ԻՆՁ ԿՈՒՋԵՆ

Մարտիլի հեռաւոր փողոցներէն մէկուն մէջ, պանդոկի մը սենեակը անցեալ գիշեր հաւաքուեցան քանի մը գաղթական երիտասարդներ, լեցուն մարդասիրական և ազգասիրական ոգիով:

Ասիկա տեսնողը թերևս ըսէր՝ թղթախաղի համար իրար եկած երիտասարդներ, քանի որ չկային աւանդական ձեւակերպութիւններ, պաշտօնական արարողութիւններ: Սակայն, ո՛չ, ժողով մըն էր այն, և այդ պանդոկիստի խցիկին մէջ շատ աւելի մեծ ոգիի մը ներկայութիւնը կար քան այն զուտ պաշտօնական կարգուսարք մը պիտի բերէր: Որով հետեւ հոն, 18 յունի 1923ի գիշերը ծրագրուեցաւ Մարտիլի հայ գաղութին համար դպրոցի մը հիմնարկութիւնը:

Հիմա կը մնայ քիչ մը ուշացած բնիկ Հայերուն աջակցութիւնը, որը միշտ թանկագին է:

Ծրագրիւ կազմեցին այդ գիշեր և արդէն իսկ սկսան գործի, և ես աչքովս տեսայ արձանագրուող փոքրիկներու խանդավառութիւնը և անոնց թիւը (մինչև 30 եղած է և դեռ կը շարունակուի):

Կը տեսնուի թէ զուր չէ դպրոցի մը գոյութիւնը, կը տեսնուի թէ ոչ միայն տալու, այլ և ստանալու փափաք մեծ է: Մարտիլի հայ գաղթականութեան մանկութիւնը մէկ փոքրիկ լուրի վրայ աղաղակեց:

«Դպրոց...»:

Բայց հիմայ եսկան է թէ ի՞նչ կուգին և ի՞նչ պէտք է տրուի: Ուստի կարևոր է և խիստ օգտակար հոս դպրոցի ծրագրին վրայ անդրադառնալ, և յուսալի է որ ամեն հետաքրքրուող Հայ պիտի տայ իր խորհուրդը: Քանի որ հայ մանուկները իրենց պապաքան կը վստահին

խուժը մը երիտասարդներու, ասոնք խիստ մեծ պատասխանատուութիւն մը ունին ծրագրի արդիւնքին մէջ:

Երեք հայեցակէտ պէտք է ունենանք այս առթիւ: ա) Մանուկները, բ) Ծնողքները, գ) Միջավայրը:

Նախ պէտք է նկատել թէ դպրոցին յանձնուած մանուկները, որոնք երկարատեան է լինուած անբնականոն կեանք մը կանցնեն, մտային ի՞նչ կարգի կարելիութիւններու մէջ կը գտնուին. յետոյ՝ ո՞րքան ժամանակ կորսնցուցած են, այսինքն՝ տակաւին ատեն ունի՞ն երկար ուսուցման մը, թէ այլևս հասած են դպրոցի այդ շրջանը ձգելու տարիքին: Ասկէ վերջ կուգայ ծնողքներու մեծագոյն մասին նիւթական վիճակը: Արնա՞ն իրենց զաւակները երկար տան ձգել դաստիարակութեան ընթացքի մը մէջ, թէ անմիջապէս պէտք ունին անոնց աջակցութեանը: Ու դիտել նաև թէ շուրջ ինչպիսի՞ կեանք մը կը դառնայ, և անկէ օրինակ առնել ի հարկին, անշուշտ մեր պէտքերն համաձայն և ոչ թէ կապկորէն:

Դպրոցը պէտք է ունենայ մանկապարտէզ մը արդիական կազմած. ներով և Ֆրոպէրեան ուղղութեամբ. իսկ ասոր քով ոչ թէ նախակրթարան մը, այլ արհեստանոց-ուսումնաբան մը: արհեստանոց երկու տարուայ շրջանով: փոփոխուած կը մնայ ապա գային:

Այսպէս է որ միայն կրնանք գաղութի հայ մանուկին ազգային ոգի տալ, առանց որ անոր անհատական երջանկութիւնը խանգարենք: Մակայն պէտք է գործնական քաղելը առնել:

Ս. ԲԱՐԱՆԱՄԵԱՆ

Տ. Տ. ՆԱՃԱՐԵԱՆԻ Ի ՊԱՏԻ

Պէրիլէն կը գրեն մեզ. «Գերման մամուլի Շաղկապի նախագահ Պ. Շվեյցեր, որ միևնույն ժամանակ Միջազգային Մամուլի գաղնակցութիւններու Շաղկապի կեդր. կոմիտէի նախագահի պաշտօնատարն է (նախագահ Ջինգերը պատերազմին վախճանուեց և 1914 թուի մայիսի կոպենհագէնի հերթական համագումարէն վերջ մինչև այսօր դեռ նոր համագումար չէ եղեր և ոչ ալ նոր ընտրութիւն) անցեալ փետրվարին գերման մամուլի հերթական երեկոյթին մէջ դրուատեց և շերտապէս շնորհաւորեց Տ. Տեղրան Նազարեանի գործը, «Ազգիւրդի քառասունամեակի առթիւ»:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Հայ ընթերցատան կազմակերպած գիտազննարկները տեղի ունեցաւ կիրակի օր: Շատեր առաւօտէն իսկ փութացած էին որոշեալ վայրը և մինչև երեկոյեան ժամը 8½ խիստ հաճելի ժամանակ մը ունեցան, երգերով, նուագով և զանազան խաղերով: Հայերու իրար քով գալու այս փափաքը գովելի է արդարև և ցանկալի որ այդ փափաքը չմեռնի բնակիչներէ մէջ: Օտարութեան ուղեւորներն մէջ այնքան փոքր քանակութիւն մըն ենք նոյն իսկ մեր հաւաքակա. նութեամբ, որ բոլորովին աննշմար ու կորնչելի պիտի դառնանք մեր առանձնութեամբ: Ընթերցարար հը այս տեսակէտէ՛ կը կատարէ զմայլելի դեր մը և արժանի է ամէն գնահատանքի ու քաջալերութեան: Իր պարբերական երեկոյները մեծ ստատար մը կը հանդիսանան ամէն շաբաթ օր: Հայերու ստուար թիւ մը իրար բերելու և զանոնք ազգային քաղցրիկ մթնոլորտի մը մէջ ապրեցնելու:

ԿՈՉ

ՏԱՐՈՆ ՏՈՒՐՈՒԹԵՐԱՆԻՆԵՐՈՒՆ

Ամերիկայի «Տարոն-Տուրուբերանի» Հայ-րենակցական Միութեան» վարչութիւնը որի նախագահն է զօր. Սմբատ Բարսեան, հրատարակութեան համար մեզ զրկած է հետեւեալը.

Ամերիկայի «Տարոն Տուրուբերանի» Հայ-րենակցական Միութեան» կողմէյ յայտա-րարելու Հայաստանի և արտասահմանի Տարոն Տուրուբերանցիներուն, որ Միութեան մտադրութիւն ունի հրատարակելու Տարոն Տուրուբերանի քաղաքական և յե-զափոխական շարժումներու լիակատար պատմութիւնը՝ սկսած 1880—1915 թուա-կանները:

Այս պատմութեան պիտի կցուի նաեւ ներածական գլուխ մը, ուր պիտի ամփոփ-ւի Տարոն Տուրուբերանի հայ ժողովրդի կրթական, քաղաքական, ընկերային եւ տնտեսական պատմութիւնը սկսած 1850—1880 թուականները, որը պիտի կազմէ նախալեզափոխական չորսնի պատմութիւնը համառօտ գծերով:

Այս առթիւ կոչ կընենք Տարոն Տու-րուբերանցի կամ այդ սահմաններուն մէջ գործող բոլոր կրթական, քաղաքական, ազգային, հասարակական և յեղափոխական գործիչներուն և անոնց համագործակիցնե-րուն, որ ներդրութիւն յանձն առնեն մեզ օգնելու մեր այս ձեռնարկին մէջ՝ առաջ նորոգելով հետեւեալ ցուցմունքներով.

1. Գրի առնելու եւ մեզ ուղարկելու նախալեզափոխական շրջանին (1850 1880) յիշողութիւնները եւ անոր վերաբերող բոլոր անտիպ եւ տպուած գրութիւնները, եթէ կան, շօշափելով ազգային հաստա-տութիւններու փոխյարաբերութիւնները թուրք պետութեան եւ քիւրտ աշիրէթ-ներուն հետ: Պէտք է շօշափել իւր ընդ-հանուր գծերուն մէջ առ հասարակ այդ շրջանի հայերու ընկերային եւ քաղաքական գրութիւնը:

2. Մեզ ուղարկելու բոլոր տպուած եւ անտիպ գրութիւններ, անհատական նա-մակներ եւ այլ գրաւոր տոկոսներ, որոնք կապ ունենան մեր շրջանի քաղա-քական եւ յեղափոխական շարժումնե-րուն հետ:

3. Գրի առնելու եւ մեզ ուղարկելու, հարազատօրէն, առանց կուսակցական նկատումներու կամ յետին մտքերու, յի-շողութիւններ, որոնք առնչուած ինչին վերի հարցերու հետ, որոնք կրնան ըլ-լալ ականատեսի պատմութեան, ան-հատական կամ յայտնի մարդկանց յիշո-ղութիւններ, միշտ ուշադրութիւն դար-ձնելով աղբիւրներու վաւերականութեան վրայ:

4. Մեզ ուղարկելու մարդոց եւ տեղե-րու պատկերներ կամ լուսանկարներ, ո-րոնք առնչուած ինչին Տարոն Տուրու-բերանի քաղաքական եւ յեղափոխական անցքերուն հետ:

5. Գրի առնելու եւ մեզ ուղարկելու 1915ի Տուրուբերանի (Մուշ, Սասուն, Գուրան, Վարդօ, Պուլանլըն եւ Մայագ-կերտ ու շրջակայներու) կուսներուն ման-րամանութիւնները գործող անձերու եւ տեղերու հշգրիտ անուններով:

6. Մասնաւոր ուշադրութիւն դար-ձնելու մարդոց եւ տեղերու անուններուն ու թուականներուն հշգրիտութեան վրայ, եւ գրելու ատենք ՈՐՈՇ եւ ՅՍՏԱԿ:

«Տարոն Տուրուբերանի» Հայրենակցական Միութեան» վարչութիւնը բոլոր տոկո-սները ձեռքի ունենալէ յետոյ, պիտի ղնէ ատենք կարող անձնաւորութեան մը տրամադրութեան տակ, զանոնք դասաւո-րելու և հրատարակութեան տալու համար: Հրատարակութիւնը պատրաստողին պիտի վճարուի կարեւոր գումար մը գործը յա-ջողութեամբ գլուխ հանելու համար:

Հրատարակութիւնը պիտի ըլլալ գրքի ձևով և պատկերազարդ, պիտի հրատա-րակուի քանի մը հազար օրինակ և ար-դիւնքը պիտի յատկացուի Միութեան նպատակներուն:

Բոլոր գրութիւններ, նկարներ և մաս-նաւոր տոկոսներ պիտի վերադարձը-ւին իրենց տէրերուն եթէ այդպէս պա-հանջուի մեզ զրկուած ժամանակ:

Հրատարակութեան համար կը ստացուին և կարճաճարութիւն բոլոր նուէրները: Տա-րոն Տուրուբերանցիներէն և նիւթապէս կարող ազգայիններէն կը խնդրուի, որ նիւթապէս աջակցին մեզ մեր այս ձեռ-նարկին մէջ:

Ամէն ինչ ուղարկելու հետեւեալ հասցէին. P. O. Box 1040, Fresno, Calif.

Ծանօթ. — Կը խնդրուի Հայաստանի, Պարսկաստանի և արտասահմանի հայ թերթերէն արտաստպել գրութիւնը:

ԲԱՆԱՍ Ի ԲԱԿԱՆ

ԵՐԵՒԵԼԻ ՀԱՅԿԱՉՈՒՆԷՐ

Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

(ԳՐԻԳՈՐ Ե ՍԷԹ ՍԱՄ)

(Շար. նախորդ թուէն եւ վերջ)

Կնքեաց զմահականութիւն ՍԷԹ ՍԱՄ անդ ի Մադրաս ի հասակի 77 ամաց և մարմին նորա ամփոփեցաւ ի գաւթի սուրբ եկեղեց-ւոյն Հայոց առ երկ գերեզմանի եղբոր և ի վերայ տապանաքարի նորա կայ Յի-շատակարան երկեղու օրինակ զայս:

Աստ զնի մարմին արժանայարգոյ եւ գերապատիւ պարոն ՍԷԹ ՍԱՄ Հայոց վասնաւակախի Մադրասիս: Ծնեալ ի Զուլա Սեպտեմբեր 22, 1771, վախճանեաց ի Մադրաս Զուն 18, 1848, իբր 77 ամաց հասակի:

Այլ մի ի հազարաց որոյ գնման հազիւ տեսցուք, ոչինչ պիտոյ է նորա կարգել գրովեստ առնալ քարեպաշտի որոյ զառա-քինութեան եւ զարժանաւորութեան համ-

բաւ յայնատարած գտանի ամենայն ու-րեք: Որդիք իւր խանդակաթք կազմեցն զըրուստս:

Sacred to the memory of the late
Seth Sam Esquire
Armenian merchant of Madras
Born in Julfa, Persia 22 September 1771.
Died at Madras 18th June 1848,
Aged about 77 years.

Եթող նա գրեի որդիս, եղիւզար, Անդրէաս և Վարդան և դուստր մի որ էր Կին Պողոսի Միւստոսեան: Անդրէաս և Վարդան չթողին սերունդ այլ եղիւզարու երկու որդիք Գրիգոր և Յարութիւն ցարդ կենդանի են, առաջինն անդ ի Մադրաս իսկ երկրորդն աստ ի Կալկաթա:

Կին ՍԷԹ ՍԱՄ անդ էր դուստր Աղայ Յակոբայ Շամբեանց որ հանդես ի Մա-լաղա յամին 1774 ի հասակի 29 ամաց և ի գերեզմանէն հարցանէր զցանկալի լուր ազատութեան իւրոյ ամենասիրելի ազգին և հայրենեաց որպէս հրատարակեալ եմ լէջ «Արմէնիա» լամսեանն Յուլիսի 1920 ամի:

Անմահ քերթողն Թադիագնաց որ էր բարեկամ և սքանչացող իսկ ՍԷԹ ՍԱՄ եան, յորժամ լուաւ զգոյժ մահու գրա-դիտին Մադրասայ, տիրեցաւ յոյժ և ի հաւաստիս սիրոյ գրեաց զորդ մի սրտառու յորում փայլի սքանչելապէս քերթողական հանճար և կորով ՍՍԽալին Հնդկահայոց: Թէպէտե փոքր ինչ երկար է այն ողբ այլ ըստ որում յոյժ հետաքրքրական է թէ ալ գիւթիչ, աւելորդ ինչ չհամարիմ գա-ղափարել զայն աստ ամբողջապէս որպէս զի տեսցեն ընթերցողք թէ զիարդ գնահատել կարէր Թադիագնաց զարժանիս գրագիտաց իւրոյ ազգի:

Ի ՍԷԹ ՍԱՄ

Հա՛ր արտասուաց տխուր մուգա՛յ յողորմ ի լար գայս իմ լաց, Որ ի լալիս յաւէտ հաճիս՝ քան ի հրճուիս մահացուաց, ի սիգ հանդարտ սօսաւեսցին նոհիք լերանց ի տրտմութիւն, եւ դալարիք դաշտաց ի քաց դիցն ըզգեղ եւ ըզգոյն:

Հա՛ր ասեմ հա՛ր, եւ Նիգարեան սրե-լակէզ գագաթունը ի ծով կոյս արտասուեսցին տրտմաւ-հորդ վտակունք.

Մայաքարայն դալար եղբր Թո՛ղ դալկա-հար տերեւօք Շուք մատուցցին սրգոյ իմոյ, եթէ եւ սուգ կամի շուք:

Իսկ մեծափառ Մօնթին կատար քա-րօգարան Դաքինայ՝ Զոր Աւաքեալ Հայոց՝ կամ Հայն թովմաս, սրբեաց Եփովայ Բիւր աստիճան սանդուխք կապեալ ի ստորէ մինչ ի վեր Յերկթէ յերկինս գոգջիւ շաւիղ սեւոցն ի լոյս հրաւէր:

Թո՛ղ յաղբերէն՝ զոր Աւաքեալ Հայամ-տանեաց ըխցոյց, Գէթ մի կաթիլ կարեկցաբար կաթե-ցուցէ յարտասուս,

Սրբել ըզսա ՍԷԹԱՅ ՍԱՄԵԱՆ յիշատա-կին արժանի՝ Մերոյ դարուս Մեկենասայ՝ կամ Ոսկե-ծնուն իշխանի:

ՍԷԹ արդարեւ, քանզի սա եթ Հայկեան վարժեց միւրիւնար, Զոր Մադրասայն վա՛ղ քարդեաց հանուրց ի լուր՝ Ազգարար:

Գրիչ հօգը եւ գրոց հայր, գիտուն, գիտնոց բարերար, եւ հաւատոց Գրիստոսի հշարտութեան մեծ ստատար:

Նոր Միհրդատ քաղմաքարաւ յազ-գացն ի գիր եւ ի խօս, Զոր մի անհատ, այլ քաղում մարդ՝ Մեծըն կարդաց կարդոյս,

Վեհ վրուրայ Արտաշեսեան ի քերդու-թիւն բարոյից՝ Սրովբէաբար սիրոյն եհար նուագ ի նոր ստեղծ:

Վաւմշապոյ Արշակունւոյ ի գիւտ գրոց Հայրենի Նախանձաւոր եռաց բաղդին քան թէ Թախտին արքունի:

Ընդիս ողբայ, եթէ դեռ կայ Յակոբ Շաման Զրպետեսու Որ յեղբրաց Հուն գետ այ առ ՍԷԹ եղի-լապատան:

Վասն Ազգիս եւ Հայրենեաց, որով Թուիմ թէ եհան Սզգաճարաւ հայրենասէր սրտին տնայ-քաղմանագ:

Դու Նոր Զուլա Աստուիկ գործու-լաց Սկայն Սեփարեանց Հանգիսարան քաղմափարժում վասնու-տանց Հայկազանց,

Որ գէն ի գարդ վեհ Վենետիկոյ սոսս Արեւուն վԱպահան եւ ի ծովուն շաւիղ բանաստ առնաւազան՝ հոխուեան:

Եթէ կամիս ընդ լացոյիս կարեկցաբար լալ եւ դու, եկ վկայեա՛ թէ ո՛յք յորդուց մեծ արա-րին գանուն քո Արքայակերպն այն Աւետիք, թէ հոխ Շաֆուաք Շահրիմանք

Մեծահարուստ Աղա Պողոս, թէ ոսկե՛սէր Լյուդորանք: Բայանեա՛ր քո Աղա Փանոս, որ դաշ-նակից Ազգիւյս Սարհատ դեսպա՛ն ի Սուլթանայ առ ինքնակալ Շահրուհ, կամ Շամիր խա՛ն, զՎրաստուն փարթա-մացոյց լի ոսկով

Եթէ Սամեանք ի Հուկաստան, եւ Լա-գարեանք ի Մոսկով: Ափսո՛ս Զուլա, զի Յունաստան գիտ-նովք հանուր աշխարհի,

Հազիւ կարաց իւր ըզինեաց կացուցանել զԱԹԷՆք մի, իսկ որդիք քո՝ մէն մի մարդիկ աստան-գական յիւրեանց տիս՝ Ուր եւ հասին՝ անդ կացուցն մէն մի ՍԷԹՆք իմաստից:

Հայեաց ի քեզ, զոր քան զկէս անձին իմոյ սերեցի՝ Վայր վաստակոց իմոց Զուլա՛, երանու-թեանս եւ տեղի, եթէ ես յամ գարգոյ իշխան գերախտա-ւոր եմ եւ քո

Գո վասն յաւէտ ես յամ ըզնա եւ վասն անմահ մանկտոյ քո: Ապա թէ ոչ նա վերացաւ յարքայութիւն Փրկոյին, եւ ինձ ահա պատրաստ ի մահ՝ մեղք որի գերանդին:

Կեանք հատանին, եւ ընդ նմա կարօ-տութիւնք եւ կարիք Մայազ ազատ հերքեանայ միայն պտղունց մի հողիկ

ՆՈՐ ԶՈՒՂԱՅ

Շնորհ ունիմ, որ առաջին հանդիսացար յարտասուս եւ շարժեցեր զիս ի մրմունչ կականալի ողբոց քոց, Սակայն ծանիր զի որքան կայ որդեկորոյս՝ Մայր նորա եւ ձեմարան Համափրկչեան վառէ ըզ-Թագ Նոր Զուլայ:

Միւրիւնարին իւրում ՍԷԹայ եւ Արմնոյն ազգատուն Մի իշխեսցեն հուկ մատչել Մահ, մի դժոխոց լաղութիւն Աւաքինիք ոչ մեռանին — այլ ի լուսոյ գան ի լոյս

Քանզի Աստուած է կենդանեաց, եւ ոչ Աստուած մեռելոց: Յորեմահատք անդոց իմոց ատուկացան առ ի հունձ,

Ժողովեցան ի շտեմարան Պսակովին ար-
դարոց,
որք Թէ այսպէս ոչ սերմանեալք մարմ-
նովք յերկիր պարարուն
ինքեանք միայն կային արդեօք քաջ յար-
գասեացն ապարդիւն:
Բայց արդ ընդ հարցն մատուցան
որդիք նոցա եւ թողունք
Գինի ուրախ եւ իւղ զուարթ, նա
հացք սրտիս հաստատունք:
Այսուհետեւ եղիազար ինձ յաւելցի
միւրեւոր
ի տոհմ ազուն վայելեսցէ գերանութիւն
դար ի դար
Անդրեասայ միշտ եհովան ինքնին յեթի
հովանի,
կազդոյր կենաց ի պատահարս յայս
վաղանցուկ աշխարհի
իսկ վարդանայ միայն վարդան գալ
ըզմանամ յաւիտեան,
Զի վարդանանց շատ կարօտիմք,
Թէ ես եւ Թէ Հայաստան:
Մ. Դ. ԹԱՂԱՅԻՆՆԵՐ

Հանգիստ ուկերացդ հայրենակիցդ իմ
սօնելի որ ի միջի բազմազգայ գործոց
քոց տուրեառիկ չազաւանութեան չմո-
ռացար զազգ քոյ և զհայրենիս բարերար
հանդիսանալով զբազմազգ և անդրանիկ
լրագրին մերոյ նեցուկ և հզօր պաշտպան:
Այլ սակայն աւագ և հազար ափսոս գի-
տրդիք քո և թողունք չգացին զարահետն
զլաւիդ զբազմութեան մեծի զբաւիրիդ
որով առկայծեալ պատրոյզն Հայ գրա-
կանութեան մինչ իսպառ չիջաւ ի Մադ-
րաս Հնդկաց, ի ցաւ սրտի հիմարիտ ազ-
գասիրաց: Ասաց որ ասացն թէ «Ո՛ր աշ-
տուհեաւ զմերն յարգեսցէ զուսում»:

Հնուծեանց հոյակապ Հնդկահայոց
հետախոյզ՝
Մետրովք Յ. ՍԷԹԵԱՆՑ
(Նոր. Զուղայցեցի)
ի Կալկաթա Հնդկաց

ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԱՐՄԵՆԻԱՆ

Շնորհակալութեամբ կը յայտա-
բարենք Արմէնիայի հրատարակու-
թիւնը քաջալերելու համար մեզի
հասած հետեւեալ նուիրատուութիւն-
ները:

Էլ Սանդրոյն Տ. Արշակ Թոփրահան-
եան 330 ֆր., Մերիթէն Տ. Երուանդ-
Տերմիշեան 20, Օփիտօն Տ. Գր. Ալեք-
սանեան 20, Այն Սէֆրաէն Տ. Ս. Գիւ-
լահմանեան 10, Նիւ Եորքէն Տ. Մ. քի.
Հէքիմեան 10:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Աթէնքի և չրջակներու Ուսուցչա-
կան Միութեան երեսունի չափ երկ-
սեռ անդամները յառաջիկայ դպրո-
ցական տարեշրջանի համար պատ-
րաստ են ընդունիլ կրթական պաշ-
տօն թէ՛ Յունաստանի և թէ՛ ար-
տասահմանի հայ վարժարաններու և
որբանոցներու մէջ:

Ի դիմաց Ուսուցչ. Միութեան վարչ.
Մարմնոյ

Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. Գարակէօզեան Մ. Սէմէրճեան
Գրել Աթէնք Հայոց Եկեղեցիի
հասցեով:

ՀՕԶԱՆԻ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Երեք խնդիրներ անլուծելի մնա-
ցին ցարդ. կտրօններ, զիջումներ և
պարպում. Դաշնակիցներ պահ մը
տրամադիր երեցան կարգ մը զի-
ջումներ ևս ընելու Տ. Վէնիզէլոս
նկատել տուաւ որ եթէ դաշնակից-
ներ զիջումներ ընեն թիւրքերուն՝
կտրօններու վճարման գրամի տեսա-
կի մասին, Յունաստանն ալ այժմէն
իսկ հաստատ յոյս կը յայտնէ որ
ժողովը նոյն տեսակէտով պիտի վե-
րաբերի նաև Յունաստանի հետ: Զօր.
Բէլլէ պատասխանեց թէ կտրօնե-
րու խնդիրը պիտի կարգադրուի
զանոնք բերողներու հետ և թէ դաշ-
նակիցներ երբեք չեն խորհիր վը-
տանգաւոր նախընթաց մը տալ,
իրենց կողմէ տարբեր կարգադրու-
թիւն մը ընելով:

ԶԱՆԱԶԱՆ. ԼՈՒՐԵՐ

Եղնաի հրաբուխը դեռ չդադրե-
ցաւ իր լաւանները անձրևելու իտա-
լական գիւղերու վրայ: Վերջին օրեր
մի քիչ մեղմացում կը գտնուի: Մինչ
մէկ կողմէ սարսափահար գիւղացի-
ներ խուճապով կը փախչին, միւս
կողմէ հետաքրքիր զբօսաշրջիկներ
ինքնաշարժներով և ուրախ քրքիլ
ներով կերթալին դիտելու աղիտաւոր
տեսարանը: Ֆրանսայի խորհրդարանը
որոշեց ցաւակցութիւն յայտնել իտա-
լիային և Ֆրանս. թերթեր հանգա-
նակութիւն կընեն աղետեալներու
համար:

— Յունաստանի սպարապետ զօր.
Բանկալոս առողջական պատճառնե-
րով հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն:
Հրաժարեցան և ուրիշ զօրավարներ

— Յունաստանի արտաքին գործոց
նախարար Տ. Ալեքսանտրիս Հռոմի
մէջ տեսակցեցաւ Տ. Միսոլինիի
հետ իտալոյունական յարաբերու-
թիւնները տնտեսական շահերով
բարեբեւութեամբ:

— Գուկարիաի նոր կառավարու-
թիւնը կը շարունակէ ձերբակալել
Սթամպուլի կողմնակիցներէն գիւ-
ղացիական կուսակցութեան շատ մը
պետեր:

— Ալպանիաի մէջ ընդհարումներ
տեղի կունենան կառավարական զօր-
քերու և ապստամբներու միջև:

— Ոգելից քաղաքներու գործած.
ման գէմ թուրքերու որոշած ար-
գելքը դեռ չգործադրուեցաւ: Վեր-
ջին անգամ այնպէս կը կարծուէր
թէ արգելքը պիտի գործադրուէր
կ.պօլսի մէջ յունիս 15էն սկսած և
միայն առանձնաշնորհումներ պիտի
ըլլային եւրոպական զօրքերու և
հպատակներու համար, բայց կրկին
գործադրութիւնը յետաձգուեցաւ
մինչև օգոստոս 1:

— Ռումանիոյ վեհապետները այս
միջոցիս ճամբորդութիւն մը կը կա-
տարեն Բուխարիա մէջ: Հանդիսական
ընդունելութիւն մը եղած է իրենց
վարչութիւնի մէջ:

— Հունգարիոյ մէջ թագաւորա-
կանները ջանքեր կը թափեն կառա-
վարութիւնը տապալելու համար:
Դաւադրութիւն մը երևան հանուած
ըլլալով ձերբակալութիւններ կա-
տարուած են:

— Մուսթաֆա Գէմալ փաշա իզ-
միրի երեսփոխան ընտրուել է Ազգ.
Ժողովին մէջ:

— Թիւրք երկրաչափ մը ծրագիր
մը ներկայացուցած է կառավարու-
թեան, վոսփօրի տակէն փապուղի
մը բանալու մասին:

ՄԵՐԵՍՍԻՐԱՆԻ ՊԱՆԴՈՒ

Զէպատ Պանդէն (Օսգէ)

Առաջին կարգի Հիւրանոց «Ամմէն»
եւ Մեքսիկոյի Հիւրանոցներով
Մօտաւորապէս 200 սենեակ, սրահ
Բոլոր բնակարանները
Յոյնական հրաշալի տեսարաններով
Արեւելեան ծովու եզերքը ամենազեղեցիկ
և ամենախոշոր կօնցերտի սրահ
Հաւաքոյթներ, արուեստագիտական
երկոյթներ և պարահանդէսներ
Ժամադրաւոր ընտիր հասարակութեան
Ընտիր, հանրածանօթ խոհանոց
Լաւազոյն գարեջուր և գինի
Սեփական սրճարան
և իսկական արեւելեան սուրճ
Ծովեզերեայ հովաստի պարտէզ
Մայիս, Յունիս եւ Սեպտեմբեր ամիսներուն
մեծ գեղջ
Ինքնաշարժի կառած
Հեռախօս՝
Ամէ Զէպատ Հէրինկտօրֆ 238 և 349
Սեփական տէր՝ Տ. Սահակեան

ԱՐԱՔՍ

Պատիւ ունինք ծանուցանելու Ֆրան-
սայի մեր յարգելի հայրենակիցներուն թէ
մասնաւորապէս Ֆրանսայի համար սիկա-
րեթի երկու նոր մոձելներ հրապարակ
հանած ենք:

Araks-Ambassadeur
3 ֆ.20 (20նոց տուփը) - 1 ֆ.60 (10նոց տուփը)

Araks Select
6 ֆ. (20 » » 15 ֆ. (50 » »)
որոնք վաճառման դրուած են Փարիզի
եւ կարելիոր քաղաքներու սիկարեթի վա-
ճառատանց մէջ:

Manufacture de cigarettes égyptiennes
Araks Tchamkerten & Co. (S. A.)
ANVERS

ԳԻՆԻԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ ԱԶԲԸ ԼՈՅՍ

Մարտի 11-ի առաջին գինիի հայ վաճա-
ռատան տնօրէն Երուանդ Թորոսեան
պատիւ ունի յայտարարելու որ կրնայ գո-
հացնել ամենաիրաւաճաշակներն անգամ,
իր մօտեանոցի գուտ ընտիր գինիներով
որոնք անմրցելի են թէ՛ գինի եւ թէ՛ որակի
տեսակէտէն: Տասը լիդր եւ աւելի ու-
ղողներուն՝ կը դրուի մինչեւ քնակարանը:
Դիմել 18, rue Fort du Sanctuaire, Վո-
պանի Թաղամաս. Թէլեֆոն՝ 54-82:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԱՆԻՐ

Vassiladis

rue Martégaies N. 10

Ընտիր տեսակէն ճերմակ պանիր քիւօ 10 ֆ
Քաշաւալ պանիր, մասնաւոր գին:
Երկու քիւօ վեր ուղղողներուն կարելի
էրկել փոստով:

ԿԸ ՓԵՏՈՒՈՒՆ

Մօնթէվիտօն Տ. Զեքուր Կ. Գօլթգեան
կը փնտէ իր եղբայր Գրիգոր Գօլթգեան
(ingénieur civil) բնիկ Կեսարիոյ Էֆէրեթ
գիւղէն որ 1919ին Ուաշինկթօն (Ամերիկա)
կը գտնուէր. ըստ տեղեկութեան մը, կը
կարծուի որ Ֆրանսա մեկնած է: Հասցէն
իրացնողին մասնաւոր նուէր: Գրել:

Zenon Koltukian. Calle Yi, 1386
Montevideo (Rep. O. del Uruguay)

— La nation arménienne. — 1923 մարտ
8ին Փարիզի մէջ ծանօթ պատմաբան Կ.
Թ. Բասմաճեանի ըրած ֆրանսերէն բանա-
խօսութեան ամփոփումն է այս որ կը պա-
րունակէ հակիրճ բայց չափեկան տեղեկու-
թիւններ հայ ազգի և պատմութեան վրայ:
Գին 1, 25. Մարտի 15էն դուրս 1,50:

— K. J. Basmadjian. — Histoire
Moderne des Arméniens. Ծանօթ պատ-
մաբանին այս շահեկան գործը, Տ. Ժագ
տը Մորկանի մէկ հոյակապ նախաբանով
խիստ այժմեական է եւ կարծէ որ ամէն
Հայ կարդալ զգայն եւ կարողացնել տալ
նաեւ օտարներուն որ մեզ չեն ճանչնալ
մեր իսկական պատմութեամբ, այլ առա-
պետներով խառն յաճօ են հայ անունը:
Գին 10 ֆ. (11 ֆր.):

Մօրիս Մէթէրլինկ. — Իշխանութիւն
Մայիս (Թատերգութիւն հինգ արար)
Թարգմ. Վ. Գեորգեան. (Աշխարհահե-
շակ Պէթրօզայի դատարգակ-գրագէտի
փնտառած գործերէն է սոյն հատորը, որ
օժտուած է յաջող Թարգմանութեամբ մը
և շատ աժանագին է. 3 1/2 ֆր. (4 ֆր.):

Մօրիս Մէթէրլինկ. Սեփմոնտի քաղա-
քապետը. Թատերգութիւն երեք արար)
Թ. Վ. Գեորգեան: (Պատերազմի շրջանէ
յուզի գրուած մը Պէթրօզայի մէջ տեղե-
կանցած): Գին 3 ֆր. 50 (4):

— Վերածնունդի Տարեցոյց 1920ի.
սիրուն գրութիւններով եւ պատկերներու
զարդարուած. 5 (6):

— Մեր Խաչը, Տքմ. Մ. Սալբի. 2քե-
տպագրութեամբ եւ խորհրդանշական
գեղեցիկ պատկերներով հատոր մը որ կը
պարունակէ նորավեպեր, հայ տարագրու-
թեան յիշատակներէն. 10 ֆր. (11):

— Բարեկրանաճ Տագօր. ՊՐՏԻԶ-
ՊԱՆԸ Սիրոյ եւ կեանքի Պօէմներ.
Թարգմանութիւն Համիկ Թումանեանի
վիճակ, Միսիարեան տպարան 1922:

Համաշխարհային համալս վայելող Հնդ-
դիկ բանաստեղծի այս հատորը շատ յաջո-
կեղծով Թարգմանութիւն է Տ. Համիկ Թու-
մանեանի որպէսզի Հայերն ալ իրենց լեզ-
ւով կարենան վայելել մեծ բանաստեղծի
փիլիսոփայական ներշնչմանը: Գին 1
ֆր. Մարտի 15 դուրս 11 ֆր.:

Նամակ, դրամ եւ այլն ուղղել
խմբագրին անունով

Rédacteur: EGHICHÉ TOROSSIAN
Abonné Colbert 303, Marseille

Le Gérant: FRANÇOIS CARRIÈRE.

Հայերէն Տպարան Մ. Փորթուգալեան
MARSEILLE. — IMPRIMERIE DU MID
19, rue de la Grande-Armée, 19